

Д.В. КРИЛОВ

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

CZYNNIKI ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNE WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROJEKTU INWESTYCYJNEGO W PRZEDSIĘBIORSTWIE PRZEMYSŁOWYM

Streszczenie. W artykule omówiono teoretyczne i praktyczne podejścia określania czynników wpływu na skuteczność realizacji projektów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych. Przeanalizowano podejścia ukraińskich i zagranicznych autorów, a także dokonano identyfikacji, charakterystyki oraz klasyfikacji czynników organizacyjno-ekonomicznych, wpływających na kształtowanie i funkcjonowanie mechanizmu projektów inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, mechanizmy organizacyjno-ekonomiczne, inwestycje, projekty inwestycyjne, kapitał inwestycyjny.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FACTORS AFFECTING THE IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECT IN INDUSTRIAL ENTERPRISE

Summary. The article is devoted to consideration of existing theoretical and practical approaches to the determination of factors influencing the efficiency of organizational-economic mechanism of the enterprise investment projects. Analyzed existing approaches of Ukrainian and foreign authors and a classification of the factors influencing the formation and functioning of organizational-economic mechanism of investment projects, which provides for the separation of the impacts on regulated and unregulated. Identify and describe the characteristics of the proposed classification.

Keywords: factors external and internal environment, organizational-economic mechanism, investment, investment projects, investment capital.

1. Постановка проблеми

За сучасних умов розвитку діяльність промислових підприємств відбувається під постійним впливом факторів оточуючого середовища. Відбувається адаптація підприємства до впливу факторів інвестиційного ринку, що впливає на зміну цілей його діяльності та відповідно в організаційно-економічному механізмі теж необхідно коригувати мету та завдання. Забезпечення ефективного функціонування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційних проектів залежить від оцінки загроз, ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища, від наявності ефективної системи страхування ризиків та методів щодо їх ліквідації. Тому, дослідження та виокремлення чинників впливу на формування і функціонування організаційно-економічного механізму є актуальним, що дозволяє своєчасно визначати загрози і ризики інвестиційного проекту з метою підвищення інвестиційної активності підприємства.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню проблеми визначення факторів впливу на ефективність реалізації інвестиційних проектів, процес залучення іноземних інвестицій, функціонування організаційно-економічного механізму присвячені роботи Тесля С., Алексеева Т.І., Пархомець М.К., Гудак В.В., Гринчук Ю.С., Демчук Н., Вовк М.В., Франчук І.Б., Лопатюк Р.І., Лінчевська Н.М. та ін. Слід зауважити, що в запропонованих підходах не визначено та не досліджено фактори впливу на формування організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційних проектів на промислових підприємствах.

Метою статті є аналіз та узагальнення існуючих підходів до визначення факторів впливу на реалізацію інвестиційних проектів, формування організаційно-економічного механізму підприємства, процес залучення інвестицій та удосконалено класифікацію чинників впливу на формування і функціонування організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів.

3. Виклад основного матеріалу

Призначення та роль організаційного механізму інвестиційних проектів розкривається шляхом врахування впливу чинників зовнішнього та внутрішнього

середовища на процес його впровадження. Скорочення обсягів залучення інвестиційних ресурсів промисловими підприємствами в Україні зумовлено недосконалістю чинного законодавства, порушенням договірних зобов'язань, зростанням податкового тиску, відсутністю ефективної системи страхування ризиків, коливанням курсу валюти, зростанням інфляції, нераціональним розподілом інвестиційних ресурсів між галузями господарства, складною економічною ситуацією в державі, знос основних засобів, зменшення ліквідності інвестицій, скорочення інвестиційної привабливості підприємств.

На думку Тесля С. основними чинниками впливу, які зображені на рис. 1, на процес залучення іноземних інвестицій є: інформаційні; економічні; організаційні; політично-правові [10, с. 455-458].

До економічних чинників автор відніс: митний режим; процес страхування іноземних інвестицій; розвиток системи оподаткування; фондовий ринок; банківська система; динаміка макроекономічних показників. Негативний вплив на залучення інвестиційних ресурсів здійснює податкова система, а особливо зростання ставок оподаткування. До групи політично-правових чинників було включено: розвиток судової системи; політична нестабільність; ефективність законодавства; положення щодо захисту прав інвесторів; демократизація. Залучення інвестиційних ресурсів залежить від інформаційних чинників, серед яких: доступність інформації на рівні підприємства, регіону, країни, галузей; достовірність інформації; надійність та прозорість інформаційних джерел; якість консультативних послуг.

З рис. 1 видно, що серед організаційних чинників впливу автор виокремив: рівень кваліфікації персоналу; розвиток соціальної інфраструктури; особливості виробництва; взаємодія органів державної влади; ефективність дій керівників підприємства. Варто відзначити, що на процес залучення інвестицій негативно впливає обмеженість інформації, відсутність кваліфікованих аудиторів, зростаючий контроль з боку державних органів. З метою подолання організаційних чинників керівництво промислового підприємства повинне розробити заходи щодо адаптації підприємства до інвестиційного ринку, підвищити рівень конкурентної боротьби, залучити висококваліфікованих фахівців, модернізувати застаріле обладнання, змінити технологію виробництва, спрямувати зусилля на зростання інвестиційної активності, а не на задоволення власних інтересів.

Алексєєва Т.І. [1, с. 5-7] розглянула сутність організаційно-економічного механізму щодо розвитку підприємств зовнішньоекономічної діяльності та виокремила чинники впливу на даний механізм (рис. 2). До чинників макросередовища віднесено: політичні; економічні; технологічні; соціокультурні. До чинників мікросередовища належать: посередники – особливості збуту продукції на ринку, налагодження ринків збуту, число посередників; постачальники – число постачальників, залежність підприємства від постачальників, процес надходження сировини від постачальника до підприємця,

канали постачання; конкуренти – кількість конкурентів на ринку, рівень та прозорість конкурентної боротьби; споживачі – попит на продукцію, платоспроможність покупців, задоволення інтересів шляхом підвищення якості та реалізації інноваційної продукції, ціна на вироблену продукцію.

Рис. 1. Зовнішні чинники впливу на процес залучення іноземних інвестицій промисловими підприємствами

Fig. 1. External factors influence the process of attracting foreign investment by industry

Source: згруповано автором за [10, с. 455; 120, с. 6].

Рис. 2. Внутрішні чинники впливу на процес формування організаційно-економічного механізму щодо розвитку підприємств зовнішньоекономічної діяльності

Fig. 2. Internal factors of influence on the process of organizational and economic mechanism for the development of foreign economic activity of enterprises

Source: розроблено автором за [1, с. 7].

Помітний вплив на реалізацію організаційно-економічного механізму здійснюють чинники внутрішнього середовища до яких віднесено (рис. 2) : технологічні; виробничі; маркетингові; фінансові; трудові; інноваційні; часові; інформаційне забезпечення; налагодження стійкості; управлінські. Врахування чинників впливу на організаційно-економічний механізм дає змогу підвищити його ефективність, розробити заходи щодо ліквідації виявлених загроз з метою забезпечення стабільності розвитку та налагодження функціонування підприємства.

Пархомець М.К., Гудак В.В. запропонували групу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на розробку та реалізацію організаційно-економічного механізму забезпечення дохідності підприємства (рис. 3) [9, с. 22-23].

Варто відзначити, що розмір доходів, фінансова діяльність, функціонування, розвиток підприємств залежать від впливу зовнішніх факторів, тому їх вплив є більш вагомим у порівнянні з внутрішніми чинниками. Внутрішні чинники також впливають на формування організаційно-економічного механізму, але існує можливість щодо виявлення можливих загроз та їх усунення. Гринчук Ю.С. стверджував, що чинниками впливу на ефективність використання організаційно-економічного механізму відтворення виробничо-ресурсного потенціалу є: політичні; соціально-економічні; інноваційні технології; ресурсоємність виробництва; природно-кліматичні умови; сезонність виробництва; раціональність використання ресурсів; рівень державного втручання та контролю; кваліфікація та мотивація працівників; інформаційні; інвестиційні [3, с. 247-249]. Наведені чинники впливають не лише на процес

формування механізму, але також на розподіл, використання ресурсів, відтворення ресурсного потенціалу, що сприяє інноваційному розвитку, підвищенню конкурентоспроможності, забезпеченню підприємства необхідними ресурсами.

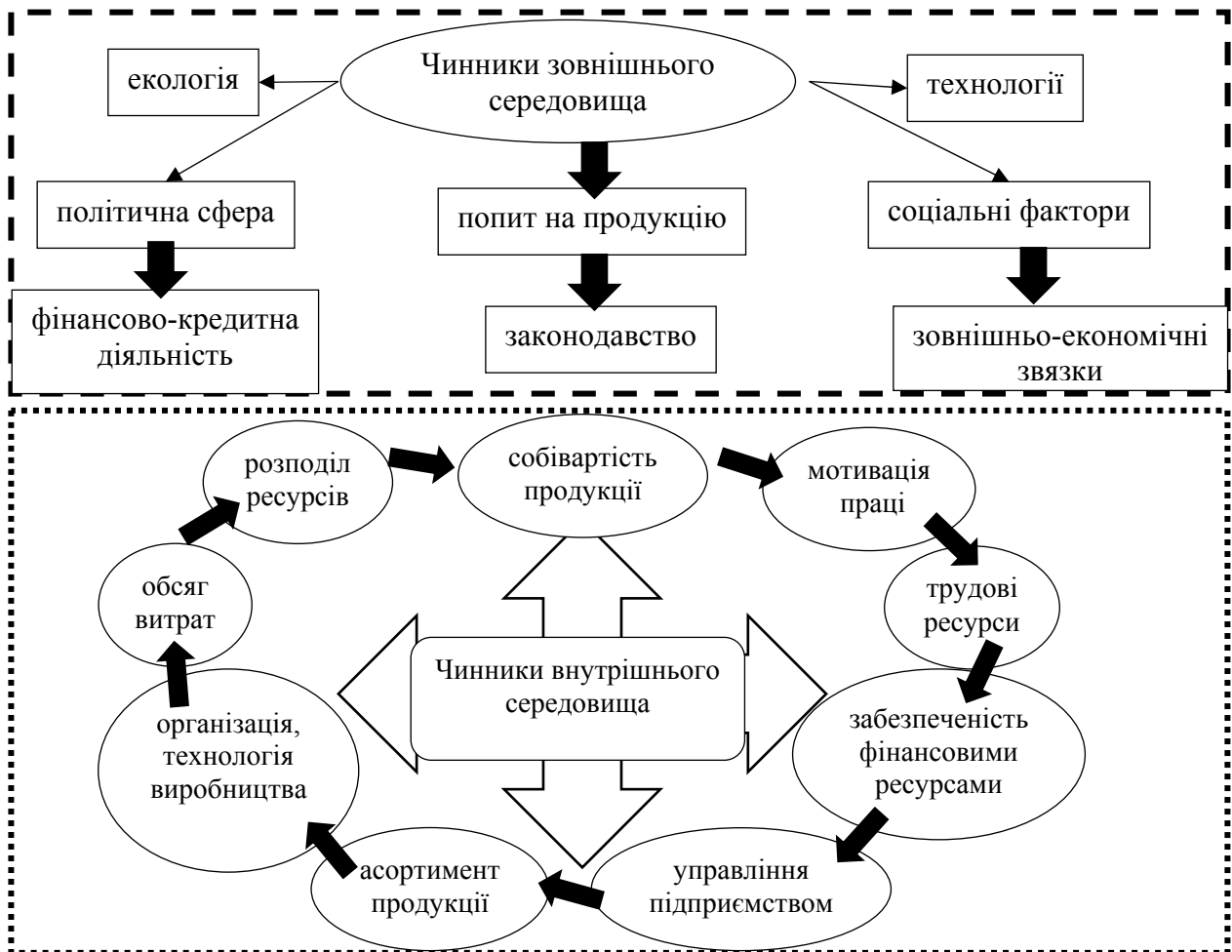

Рис. 3. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на реалізацію організаційно-економічного механізму забезпечення доходності підприємств

Fig. 3. External and internal factors influence the implementation of organizational and economic mechanism to ensure profitability of enterprises

Source: розроблено автором за [9, с. 22-23].

На думку Демчук Н. на функціонування переробних підприємств, розвиток інвестиційної діяльності, розробку організаційно-економічного механізму інвестиційної діяльності впливають чинники: податкова політика; процес виробництва та кредитування; бюджетна політика; процес управління інвестиційними ресурсами; інформаційні; стратегічне управління; технологічні [4, с. 19-21]. Своєчасне врахування наведених чинників сприятиме підвищенню ефективності організаційно-економічного механізму, страхуванню інвестицій, фінансуванню прибуткових інвестиційних проектів

Відповідно до проаналізованих літературних джерел, проведеного аналізу діяльності підприємств, ми узагальнили, систематизували та виокремили чинники впливу на процес формування організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів на промислових підприємствах.

Нами було запропоновано класифікацію чинників впливу на формування та функціонування організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів, яка передбачає поділ чинників впливу на регульовані та нерегульовані, які визначені шляхом оцінки сильних, слабких сторін, можливостей і загроз підприємства, оскільки урахування впливу виокремлених чинників надає змогу щодо підвищення ефективності організаційно-економічного механізму, своєчасного врахування та усунення дії загроз і ризиків на процес реалізації інвестиційного проекту з метою підвищення інвестиційної активності підприємства (рис. 4).

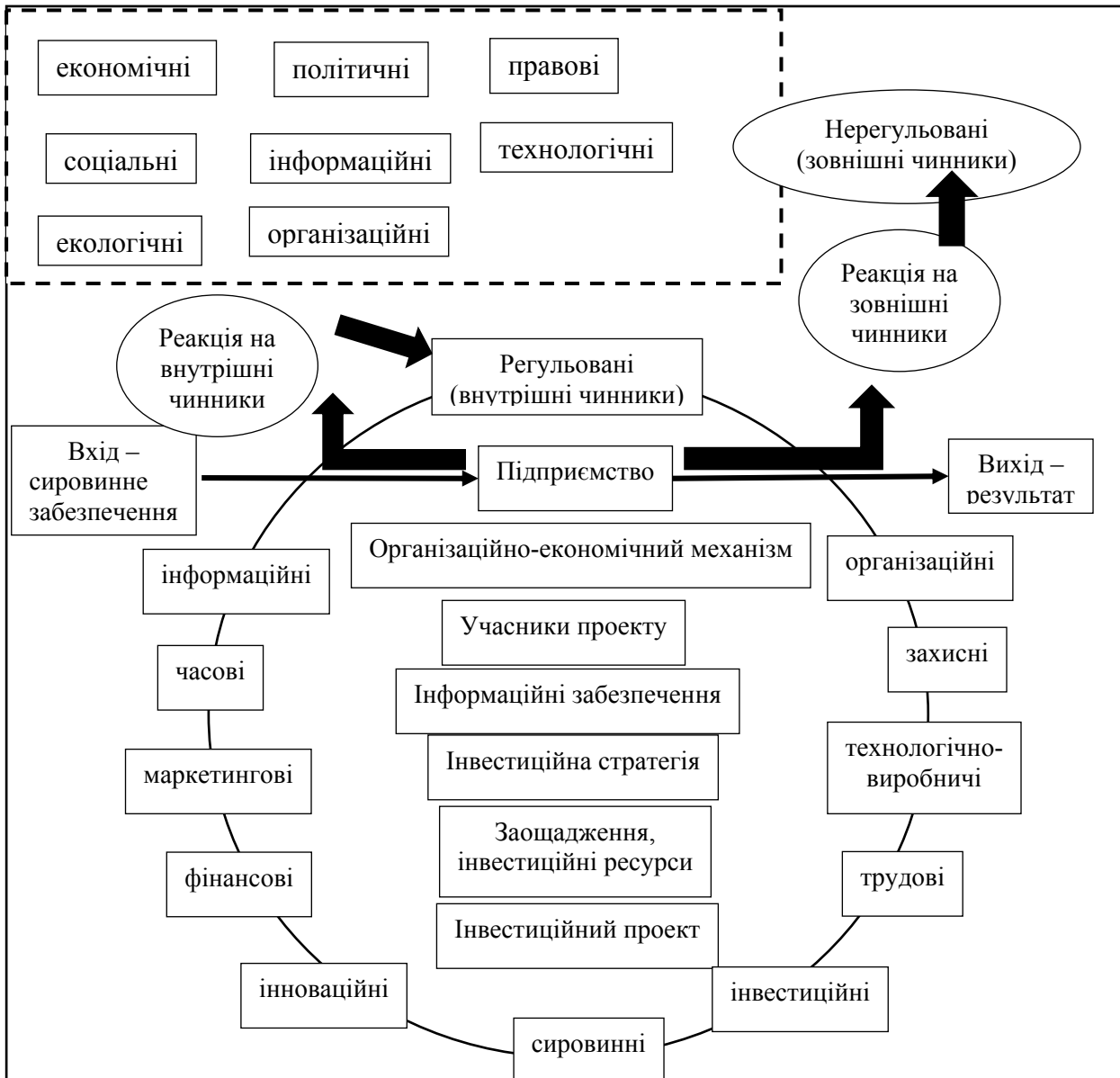

Рис. 4. Схема регульованих та нерегульованих чинників впливу на функціонування організаційно-економічного механізму інвестиційного проекту промислового підприємства

Fig. 4. The scheme of regulated and unregulated factors affecting the operation of the organizational and economic mechanism industrial enterprise investment project

Source: розроблено автором за [1, с. 6-7; 2, с. 63-65; 3, с. 247-249; 4, с. 19-21; 6, с. 111-114; 7, с. 13; 9, с. 22-23; 10, с. 455].

На нашу думку, нерегульованими чинниками, які впливають на функціонування організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів, знижують інвестиційну активність промислових підприємств є: економічні – залучення іноземних інвестицій, розмір заробітної плати, курс валюти, банківська система, податкова система, механізм страхування інвестицій; політичні – нестабільність політичної ситуації, діяльність уряду, демократизація, рівень свободи громадян, участь у міжнародних економічних організаціях; правові – ефективність судової системи, змінність положень, нормативів, законодавчих актів; соціальні – добробут населення, платоспроможність, якість життя; інформаційні – використання інформаційних баз даних, доступність, надійність, достовірність, прозорість інформації для інвесторів; технологічні – рівень впровадження в країні інноваційних технологій, рівень інноваційного розвитку підприємств, частка застарілого та зношеного обладнання; організаційні – організація процесу виробництва, взаємодія підприємства з внутрішнім та зовнішнім оточенням; екологічні – рівень забруднення навколишнього середовища країни, регіону, обсяг відходів підприємств, розміри відшкодування за забруднення довкілля.

До регульованих факторів впливу на темп залучення інвестиційних ресурсів та розробку інвестиційних проектів віднесемо: маркетингові – налагодження каналів збуту, якість та ціна продукції, ефективність рекламних заходів, ринки збуту, торгова марка; інвестиційні – обсяг наявного інвестиційного капіталу, сума заощаджень, рівень інвестиційної активності підприємства; інноваційні – обмін досвідом, модернізація обладнання, зношеність основних засобів; фінансові – розмір чистого прибутку, сума кредиторської заборгованості, частка позикового та власного капіталу, обсяг інвестиційних ресурсів; технологічно-виробничі – процес та технологія виробництва, оновлення технології виробництва, завантаженість процесу виробництва; інформаційні – сучасне програмне забезпечення, впровадження інформаційних технологій, сучасні системи обробки та зберігання інформації; трудові – рівень взаємодопомоги персоналу, кваліфікація працівників, чіткість виконання поставлених завдань; часові – встановлення термінів виконання інвестиційного проекту, виконання завдань працівниками; захисні – заходи щодо протидії загрозам, ризикам внутрішнього і зовнішнього середовища; організаційні – страхування іноземних інвесторів, налагодження експорту, процес збуту продукції; сировинні – канали постачання сировини, ресурсоємність виробництва, ресурсозбереження.

Виявлення та врахування дії запропонованої групи регульованих та нерегульованих чинників створює можливості щодо своєчасного реагування, розробки заходів уникнення їх негативного впливу, ліквідації виявлених ризиків з метою налагодження функціонування організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів, підвищення його ефективності, результативності, що в результаті зумовить зростання обсягу інвестиційного капіталу, інвестиційної активності підприємства.

4. Висновки

Отже, можна відзначити, що серед нерегульованих чинників впливу на інвестиційні проекти впливають: законодавство, податкова система, розвиток економіки, політична нестабільність, обмеженість інформації, платоспроможність населення, стан довкілля, рівень конкурентної боротьби. Поряд з цим, регульованими чинниками впливу на ефективність організаційно-економічного механізму інвестиційних проектів є: рівень взаємодії підприємства з державою та інвесторами; унікальність технології; інноваційність продукції; бюрократизація процесу вирішення проблем; корупція та приховування інформації; погіршення безпеки економічного розвитку та фінансової стабільності; кваліфікація персоналу; часові фактори. Промислове підприємство матиме можливість налагодити рівень фінансової стійкості, залучитися підтримкою інвесторів, реалізувати інвестиційний проект за умови врахування впливу чинників зовнішнього та внутрішнього оточення на формування організаційно-економічного механізму.

Bibliografia

1. Алексеева Т.І. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності/Т.І. Алексеева // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : збірник наукових праць. – 2013. – №. 7 (981). – С. 3–9.
2. Вовк М.В., Франчук І.Б. Організаційно-економічний механізм формування та забезпечення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств/ М.В. Вовк, І.Б. Франчук/ Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 2(4). – Ч.2. – С. 62–66.
3. Гринчук Ю.С. Формування організаційно-економічного механізму відтворення виробничо-ресурсного потенціалу аграрних підприємств/Ю. С. Гринчук// Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2015. – Т. 21. – №. 2. – С. 245–250.
4. Демчук Н. Стратегічне планування та організаційно-економічний механізм інвестиційної діяльності харчових підприємств/Н. Демчук/Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19(1). – С. 17–24.
5. Кіпіоро І.М. Організаційно-економічний механізм розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»/І.М. Кіпіоро. – Умань: Уманський національний університет садівництва, 2015. – 235 с.
6. Лінчевська Н.М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційними процесами на газотранспортних підприємствах: дис.

- на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»/Н.М. Лінчевська. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2015. – 256 с.
7. Лопатюк Р.І. Економічні механізми інвестування підприємств аграрної сфери: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»/Р.І. Лопатюк. – Херсон: Міжнародний університет бізнесу і права, 2013. – 21 с.
 8. Мармуль Л.О., Ксьонжик І.В. Інвестування інноваційного розвитку харчових і переробних підприємств : [монографія]/Л.О. Мармуль, І.В. Ксьонжик. – Миколаїв: МДАУ, 2011. – 153 с.
 9. Пархоμεць М.К., Гудак В.В. Організаційно-економічний механізм забезпечення дохідності сільськогосподарських підприємств: теорія, методика, практика: [монографія]/М. К. Пархоμεць, В. В. Гудак, – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 256 с.
 10. Тесля С. Організаційно-економічний механізм залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України/С. Тесля//Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 454–459.

Abstract

Of unregulated factors influencing the investment projects influence: legislation, tax system, economic development, political instability, lack of information, the solvency of the population, the environment, the level of competition. Along with this, the adjustable factors influence the effectiveness of the organizational and economic mechanism of investment projects are: the level of interaction with the state enterprises and investors; unique technology; innovative products; bureaucratization of the process of solving problems; corruption and concealment of information; deteriorating security economic development and financial stability; qualified personnel; time factors. Industrial enterprise will be able to establish a level of financial stability, engage the support of investors, implement investment projects subject to consideration of the impact of factors external and internal environment for the formation of organizational and economic mechanism.